

НАВЧАЄМОСЬ
РАЗОМ

Імплементация європейських стандартів в українські освітні дослідження

Implementation of European Standards into Ukrainian Educational Research

European Quality
of Educational Research
for Empowering Educators
in Ukraine

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Українська асоціація дослідників освіти
Національна академія педагогічних наук України

**Імплементация європейських
стандартів в українські освітні
дослідження**

Збірник

матеріалів III Міжнародної наукової конференції
Української асоціації дослідників освіти

21 червня 2019 року

Київ 2019

Схвалено та рекомендовано до друку правлінням Української асоціації дослідників освіти (протокол № 5 від 15 травня 2019 року)

Рецензенти:

**Коляда
Наталія** доктор педагогічних наук, професор, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини;

**Сокурянська
Людмила** доктор соціологічних наук, професор, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна.

Імплементація європейських стандартів в українські освітні дослідження: Збірник матеріалів III Міжнародної наукової конференції Української асоціації дослідників освіти (21 червня 2019 р.) / За ред. С. Щудло, О. Заболотної, Л. Загоруйко. – Київ – Дрогобич : ТзОВ «Трек-ЛТД», 2019. – 198 с.

Відповідальний за випуск: кандидат педагогічних наук, доцент Загоруйко Л.О.

ISBN 978-617-7263-79-0

Адреса редакційної колегії:

82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Лесі Українки, 46, каб. 210.

E-mail: ukrainian.era@gmail.com

©Автори публікацій
©УАДО

Редакційна колегія:

Щудло Світлана президент Української асоціації дослідників освіти, доктор соціологічних наук, професор, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка;

Заболотна Оксана віце-президент Української асоціації дослідників освіти, доктор педагогічних наук, професор, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Інститут педагогіки НАПН України;

Загоруйко Людмила член правління Української асоціації дослідників освіти, кандидат педагогічних наук, доцент, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Інститут педагогіки НАПН України.

Збірник містить наукові статті та тези, представлені на III Міжнародній науковій конференції Української асоціації дослідників освіти «Імплементация європейських стандартів в українські освітні дослідження» 21 червня 2019 року. Дискусія проходила за напрямками: потенціал освітніх досліджень для розвитку освіти в Україні; прикладне значення освітніх досліджень для реформування педагогічної освіти в Україні; академічна доброчесність і європейські етичні стандарти у освітніх наукових дослідженнях. Конференція проводиться в рамках проекту УАДО «Європейські індикатори якості освітніх досліджень для розширення можливостей освітян в Україні» (№ 587032-EPP-1-2017-1-UA-EPPJMO-SUPPA).

Проведення конференції та видання збірника матеріалів конференції співфінансується Програмою Європейського Союзу Erasmus+ Jean Monnet. Точка зору авторів може не співпадати з офіційною позицією Європейської Комісії.

The conference proceedings contains materials presented at the Third UERA Conference "Implementation of European Standards in Ukrainian Educational Research" June 21, 2019. The discussion was held in the following networks: Educational Research Potential for Developing Education in Ukraine; Practical Application of Educational Research for Pre-Service Teacher Training Reform in Ukraine; Academic Integrity and European Ethical Standards in Educational Research. The conference is conducted in the framework of UERA project "European Quality of Educational Research for Empowering Educators in Ukraine" (№ 587032-EPP-1-2017-1-UA-EPPJMO-SUPPA) and carried out with the support of the Erasmus+ Jean Monnet Programme of the European Union.

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Автори несуть відповідальність за наукову вірогідність і коректність уміщених у збірнику матеріалів.

Зміст

Ірина Акуленко До проблеми встановлення рівня методичної компетентності у майбутнього вчителя математики.....	8
Володимир Бахрушин Нормативне забезпечення академічної доброчесності в Україні.....	13
Владислав Белан Стандарти підготовки майбутніх вчителів у сфері інформаційно- комунікаційних технологій у Республіці Польща	16
Ольга Біляковська Ціннісні орієнтації майбутніх вчителів як основа якості професійної підготовки (польський досвід).....	19
Ілона Бойчевська, Людмила Веремюк Етичні виміри і проблеми модернізації освіти в Україні.....	23
Ірина Бородкіна, Георгій Бородкін Шляхи забезпечення доступності веб-ресурсів для людей з обмеженими можливостями.....	25
Vira Butova Possibilities of introducing progressive Finnish educational experience in Ukraine.....	29
Дарина Васильєва Від юного дослідника до молодого науковця.....	31
Богданна Гвоздецька Основні потреби українського вчителя у професійному розвитку (у розрізі регіонів України).....	34
Alla Gembaruk Approaches to session design in new methodology curriculum.....	38
Ірина Гирка Загально наукові підходи до аналізу стратегій позиціонування провідних університетів країн Європи в міжнародному інформаційному просторі.....	40
Raisa Gladushyna Promoting research ethics awareness among graduate students at Ukrainian universities.....	42
Олена Демченко Інтерактивні методи в підготовці майбутніх вихователів обдарованих дітей у контексті євроінтеграційних вимог до підвищення якості вищої освіти	45
Аліна Джурило Академічна доброчесність: виклики сучасності.....	49
Микола Євтух, Наталія Терентьєва Нове мислення як інструмент розвитку критично-інноваційного потенціалу закладів вищої освіти.....	52
Тетяна Желюк Модернізація ринку освітніх послуг національної економіки.....	55

Аліна Жуковська	
Дистанційне навчання як засіб досягнення інклюзивності вищої освіти.....	59
Оксана Заболотна	
Науково обґрунтований діалог із учнями-представниками національних меншин у Чернівецькій та Закарпатській областях.....	62
Людмила Загоруйко, Алла Красуля	
Успішна інтеграція жінок-мігрантів: мовний аспект.....	66
Оксана Зелена	
Чинники виникнення недоброчесної поведінки в закладах вищої освіти	68
Олена Книш	
Технологія перевернутого навчання у професійній підготовці фахівців аграрної галузі.....	71
Інна Ковальчук	
Основні тенденції розвитку університетської освіти в контексті європейської концепції агроосвіти.....	74
Олена Ковальчук, Лілія Потапюк, Олена Бундак	
Забезпечення академічної чесності у вищих навчальних закладах: міжнародний досвід.....	77
Юрій Ковальчук, Тетяна Лісова	
Інтерпретація результатів тестів ЗНО на прикладі тесту з математики 2017 року.....	79
Ольга Комар	
Основні критерії контролю якості освіти в Україні.....	82
Tetiana Kopovalenko	
The influence of new methodology course on the development of high competence of novice teachers.....	84
Неля Корняк, Інесса Кранокутська	
Використання інтелект-карт на уроках фізики в школі	86
Альона Кравченя	
Актуальні проблеми освітнього простору в Україні	89
Наталія Крупенина	
Наслідкування і права дітей з особливими потребами: за результатами емпіричного дослідження.....	91
В'ячеслав Кудлай	
Динаміка журналістських повідомлень щодо реалізації прав на освіту громадян України з тимчасово окупованих територій Донбасу.....	95
Юліана Лавриш	
Фактори формування навичок автономного навчання бакалаврів в умовах університетської освіти.....	104
Євген Литвиновський, Валерій Юрченко	
Прикладне значення науково-дослідної роботи “Наукове обґрунтування змісту навчання керівників і працівників штатних підрозділів (посадових осіб) з питань цивільного захисту центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та суб’єктів господарювання”	107
Олена Локшина	
До питання про європейську політику підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації: бачення зальцбурзьких принципів.....	112
Людмила Лузан	
Управління готовністю вчителя філологічних дисциплін до нововведень	116

Євген Мамчур	
Основні підходи до формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів іноземної мови.....	118
Ілона Маріуц	
Становлення дослідницьких університетів у США та Західній Європі.....	121
Тетяна Медіна	
Перспективи реалізації мовної статті закону «Про освіту»: точка зору вчителів шкіл з румунською мовою навчання.....	124
Вікторія Меняйло	
Технологія проектно-орієнтованого навчання у дослідницько-інноваційній підготовці докторів філософії в Україні.....	127
Ірина Мірчук	
Підготовка фахівців з соціальної профілактики, базованої на наукових засадах.....	131
Тетяна Несторенко	
Оцінка впливу університету на економіку міста: досвід організації дослідження.....	134
Marja Nesterova	
Practical aspects of educational researches: values for social cohesion in HEI's governance.....	137
Ірина Нечитайло, Аліса Мінко	
Відтворення нерівності у дошкільній і початковій освіті: спроба емпіричного дослідження деяких передумов.....	138
Любов Панченко, Наталія Самовілова	
Підготовка майбутніх PhD до здійснення відтворювальних досліджень.....	141
Лариса Петриченко	
Управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів у закладі вищої педагогічної освіти.....	144
Анна Підгаєцька	
Форми співпраці студентів канадських університетів та громади.....	147
Євген Плотніков	
Неформальні підходи до професійного розвитку вчителів іноземних мов: потреби та перспективи.....	150
Ганна Подосиннікова, Катерина Щербініна	
Експериментальна перевірка методики формування компетентності у писемному мовленні майбутніх учителів англійської мови з використанням інтерактивної технології «листування».....	153
Вікторія Полюга	
Кітч як явище в системі музичної освіти	157
Ірина Полякова	
Підвищення ефективності викладання української мови та літератури у педагогічного закладі вищої освіти.....	161
Ірина Радіонова, Віра Усик	
Фінансові правила в сфері освіти: визначення та формалізація.....	162
Ігор Радомський	
Інформаційно-телекомунікаційні освітні проекти як різновид мережевого освітнього проекту.....	165

правозахисних організацій - вони виникли більш ніж чотирнадцять століть тому, ще до того, як до цього дійшли в інших спільнотах. Ісламський шариат зобов'язує надавати таким дітям всі види захисту: соціальну, медичну, психологічну, адаптаційну, розглядаючи їх як рівноправних членів мусульманського суспільства.

Неминучий процес модернізації ісламських цінностей в розвиненому громадянському суспільстві повинен мінімізувати протиріччя і посилювати можливості спільного впливу на наслідування і права дітей з особливими потребами.

Перспективами подальших досліджень полягають в узагальненні матеріалів щодо співвідношення ісламських цінностей та наслідування і прав дитини з особливими потребами в мусульманській культурі; у визначенні змістовних індикаторів, пов'язаних з характеристиками шкіл Аль - Вакра (Держава Катар) та учнів с особливими освітніми потребами, які в них навчаються.

Список використаних джерел:

1. Коран 18:46
2. سورة الفرقان: آية 74.
3. أحمد، لطفي بركات (1981): الرعاية التربوية للمعوقين عقلياً، ط1، دار المريخ، الرياض، ص96.
4. أحمد، لطفي بركات (1981): الرعاية التربوية للمعوقين عقلياً، ط1، دار المريخ، الرياض، ص96.
5. القدومي، مروان علي (2001): حقوق المعاق في الشريعة الإسلامية، مجلة جامعة القرآن الكريم والعلوم الإنسانية، الخرطوم، العدد (4)، ص149.
6. الطفل المعاق – حقوقه ومتطلبات تربيته من منظور إسلامي
<http://www.dawahmemo.com/>
2. Al-Hendawi , M., & Keller C. 2014. Beyond the walls of the school: Risk factors and children and youth in the Gulf. Near and Middle Eastern Journal of Research in Education, <http://dx.doi.org/10.5339/nmejre.2014.1>

В'ячеслав Кудлай,

кандидат наук із соціальних комунікацій,
Маріупольський державний університет,
м. Маріуполь, Україна

ДИНАМІКА ЖУРНАЛІСТСЬКИХ ПОВІДОМЛЕНЬ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ НА ОСВІТУ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ З ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ДОНБАСУ

Ключові слова: освіта, вища освіта, середня освіта, заклади освіти, сталий розвиток.

Постановка проблеми. Засоби масової комунікації (надалі ЗМК) допомагають не тільки у висвітленні проблем людей, які переміщуються з тимчасово підконтрольної території України для реалізації власних прав на освіту, але й, зокрема, створює можливості для інформування громадян про їх права навіть на непідконтрольній уряду території Донбасу, що дозволяє в майбутньому цим громадянам скористатись спрощеною процедурою атестації та вступу до український закладів освіти задля отримання якісної освіти.

Узагальнення журналістських досягнень у висвітленні проблеми забезпечення прав на освіту переселенців з тимчасово непідконтрольної території Донбасу на прикладі журналістських повідомлень у електронних ЗМК Донецької області сприяє з'ясуванню шляхів вирішення цієї проблеми інструментарієм науки про соціальні комунікації.

У 2014 році уряд України заборонив будь-яку діяльність закладів освіти на тимчасово непідконтрольній території Донбасу. Частина закладів освіти були вимушені переїхати до інших міст України для забезпечення дотримання умов власної роботи в межах вимог чинного законодавства. Викладацький склад також виїхав за межі непідконтрольних територій через неможливість дотримання стандартів якісної освіти режимами так званих «ДНР» і «ЛНР». Соціально-політична ситуація на окупованих територіях Донбасу не дозволяє забезпечити гарантовані державою права на освіту власним громадянам.

Держава створює додаткові можливості для прийому на навчання до закладів вищої освіти, проходження державної підсумкової атестації та отримання документа державного зразка про повну загальну середню освіту особами, місцем проживання яких є територія проведення антитерористичної операції (на період її проведення).

Для осіб, місцем проживання яких є територія проведення антитерористичної операції (на період її проведення), центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти, визначає порядок проходження державної підсумкової атестації та отримання документа державного зразка про повну загальну середню освіту, а також умови прийому на навчання до вищих навчальних закладів, розташованих на території Луганської та Донецької областей (де здійснюють свої повноваження обласні військово-цивільні адміністрації), та вищих навчальних закладів, евакуйованих з території проведення антитерористичної операції (на період її проведення) і тимчасово окупованої території». Згідно Закону України від 19 квітня 2016 року № 1114-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права на здобуття освіти осіб, місцем проживання яких є територія проведення антитерористичної операції». Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію через місяць з дня набрання ним чинності. Кабінету Міністрів України у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Також видано Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 червня 2016 року № 697 «Про затвердження Порядку прийому для здобуття вищої та професійно-технічної освіти осіб, місцем проживання яких є територія проведення антитерористичної операції (на період її проведення). У цьому наказі визначається особливості проходження державної підсумкової атестації, отримання документа державного зразка про повну або базову загальну середню освіту та прийому на навчання до вищих і професійно-технічних навчальних закладів для осіб, місцем проживання яких є територія проведення антитерористичної операції (на період її проведення), із наданням можливості вступати до тимчасово переміщених вищих навчальних закладів, а також вищих навчальних закладів, які розташовані на території Луганської та Донецької областей, де здійснюють свої повноваження обласні військово-цивільні адміністрації.

Закон свідчить про те, що особа, яка завершила здобуття базової або повної загальної середньої освіти, місцем проживання якої є населений пункт,

що знаходиться на території проведення антитерористичної операції, де неможливо забезпечити виконання стандартів освіти України та/або стабільний освітній процес (надалі - заявник) мають право на: проходження річного оцінювання та державної підсумкової атестації; отримання документа державного зразка про базову або повну загальну середню освіту; прийом для здобуття вищої освіти на конкурсних засадах за результатами вступних випробувань до вищих навчальних закладів (з урахуванням вимог пункту 24-1 частини першої статті 13 Закону України «Про вищу освіту») або за результатами зовнішнього незалежного оцінювання. Також у цьому законі закріплені правила подання документів до закладів освіти.

Таким чином особи, місцем проживання яких є територія проведення антитерористичної операції, мають право здобути освіту в інших містах на території України.

Основні дослідницькі питання: аналіз наукових праць за тематикою дослідження; особливості застосування журналістських розслідувань у засобах масових комунікацій; огляд електронні ЗМК з питання реалізації прав на освіту громадян України з тимчасово окупованих територій Донбасу; з'ясування специфіку повідомлень пов'язаних з проблемою дослідження. Отже, центральним питанням дослідження є змістові особливості журналістських повідомлень у електронних ЗМК Донецької області з проблем забезпечення прав на освіту переселенців з тимчасово непідконтрольної території Донбасу.

Методи дослідження. Для дослідження особливостей висвітлення проблеми забезпечення прав на освіту переселенців з тимчасово непідконтрольної території Донбасу використовуються такі методи: описовий – опис фактичних даних про журналістику, опис користі використання різних ЗМІ, опис жанрової палітри журналістики; опис загальної проблеми освіти на окупованих територіях; структурно-функціональний – розглядається класифікація журналістики.; порівняння – виявлення відмінностей роботи різних типів медіа (телебачення, радіо, друковані видання, інтернет-ЗМК) та співвідношення сучасних та традиційних ЗМІ; обробка та узагальнення опрацьованої інформації. Також у роботі застосовано загальнонауковий метод добору й систематизації матеріалу.

Діяльність із забезпечення проходження річного оцінювання та державної підсумкової атестації, а також прийому для здобуття вищої та професійно-технічної освіти Заявниками організовується в освітніх центрах «Донбас-Україна» в містах: Київ, Бахмут, Вінниця, Дніпро, Краматорськ, Кременна, Кривий Ріг, Костянтинівка, Покровськ, Лиман, Лисичанськ, Маріуполь, Рубіжне, Северодонецьк, Старобільськ, Слов'янськ, Торецьк, Харків.

1 вересня міста Донбасу тільки починали приходити до тями після серпневої фази бойових дій, тому початок навчального процесу тут перенесли на жовтень. При цьому вищі де-юре залишалися українськими. Могла виникнути ситуація, за якої заклади освіти на непідконтрольній території підпорядковувалися б Міністерству освіти і науки України (подібно українським підприємствам, які аж до 2017 року працювали в невизнаних республіках Донбасу). Втім така ситуація є абсурдною. Першим каменем спотикання став Донецький національний університет: влада самопроголошених республік намагалися домогтися лояльності його ректорату, а міністр освіти Сергій Квіт 24 вересня оголосив про підготовку проекту переміщення ДонНУ в інше місто. Процес переміщення ЗВО відбувався в межах рішення Ради національної безпеки і оборони України (РНБО) про евакуацію всіх українських державних установ, яке президент Петро

Порошенко затвердив лише 14 листопада 2014 року. Проблеми, втім, у всіх ЗВО були однакові: на новому місці виникали проблеми з приміщенням, житлом, матеріально-технічною базою для навчання студентів. Залученню фінансів сприяла участь у міжнародних освітніх програмах ЄС та США.

Більшість новинних матеріалів за цією темою висвітлені на сайті «Donbass UA».

12 жовтня 2018 року стало відомо, що тепер переселенці можуть отримати гранти на освіту. Про це повідомляє Данська Рада у справах біженців в Україні. Програма організації працює за фінансової підтримки Швейцарської агенції розвитку та співробітництва та Департаменту Міжнародного Розвитку Великобританії.

Головна мета програми – надання можливості отримання нових і / або поліпшення існуючих професійних навичок внутрішньо переміщених осіб (надалі ВПО) і осіб, які постраждали від конфлікту в Україні шляхом надання благодійної допомоги для проходження відповідних курсів, тренінгів і отримання кваліфікованого професійної освіти.

Учасниками програми є ВПО з районів з нестабільною політичною і військовою ситуацією, зареєстровані і проживають на території Донецької, Луганської, Запорізької та Дніпропетровської областей, а також жителі Донецької та Луганської областей, які постраждали від агресії РФ.

В Україні не визнаються документи так званої «ДНР», тому жителі змушені залишати свої міста і вчитися в іншому місці. Заступник міністра з питань тимчасово окупованих територій і внутрішньо переміщених осіб Юрій Гримчак в інтерв'ю Українській службі Радіо Свобода прокоментував ситуацію з дітьми, які здобувають освіту на тимчасово непідконтрольній українському уряду частини Донбасу: «Диплом про вищу освіту, отриманий на непідконтрольній території, не визнається і, швидше за все, ніколи не буде визнаватися ... Ми його не визнаємо. Російська Федерація теж не прагне його визнавати, хоча і обіцяли, що це буде. Отже, з формальної точки зору, йти вчитися в ці вищі навчальні заклади - значить просто витратити час і гроші даремно... І професорсько-викладацький склад, і база, і все інше зараз не відповідають рівню, який заявлений в вищих навчальних закладах на тій території, не кажучи вже про те, що вони фактично працюють під контролем окупаційної адміністрації».

У соціальних мережах набирає популярність фотоколаж, який висміює освіту в «ДНР». На ньому героїня «Ігри престолів» Ар'я Старк з сумним виглядом тримає «Деплом ДНР». «Нарешті-то дівчинка стала ніким», - пожартував творець фотоколажа.

Є три варіанти отримання української освіти юнакам і дівчатам, які проживають на непідконтрольній території - екстернат, дистанційне навчання, центри «Донбас-Україна».

Кожен з варіантів має свої нюанси. Але кожен із них дає можливість молоді отримати диплом про закінчення закладу освіти України, що визнається в Європі та світі.

Але що ж робити якщо військові дії тривають, діти з яких-небудь причин не можуть виїхати зі свого міста і не мають можливості ходити до школи? Навчатися можна дистанційно. У деяких містах, в тому числі і в Маріуполі визначені школи для дистанційного навчання учнів із непідконтрольних територій Донбасу (наприклад, Маріупольська ЗОШ №29).

Департамент освіти і науки ДОНОДА затвердив перелік навчальних закладів Донецької області, які можуть здійснювати дистанційне навчання і

навчання за екстернатною формою. У навчальних закладах, зазначених у цьому переліку, будуть створені всі умови для навчання, підсумкового оцінювання і державної підсумкової атестації учнів, пише «Вчасно UA».

Дистанційну форму навчання можуть обрати школярі, які з будь-яких поважних причин не можуть відвідувати навчальні заняття в закладі освіти. Йдеться про стан здоров'я, умови проживання за межами пішої доступності до школи, надзвичайні ситуації природного або техногенного характеру, військовому конфлікту, проживанні (перебуванні) за кордоном (для громадян України), на тимчасово окупованій території України або в населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження.

Не тільки для молоді є вихід з положення, але і для більш старшого покоління знайшлося рішення проблеми. «Іллічівець Місто» повідомляє, що маріупольці старше 45 років і переселенці зможуть скористатися ваучером на безкоштовне перенавчання. Це програма діє на базі центрів зайнятості.

За 4 місяці 2018 року можливістю отримати нову спеціальність в Україні скористалися 295 осіб, 13 з яких - жителі Донецької області.

«Мета перепідготовки фахівців - підтримка їх конкурентоспроможності на сучасному ринку праці, - коментують в Донецькому обласному центрі зайнятості. - Багато професій, які були затребувані 20-25 років тому, сьогодні не користуються попитом. Друга освіта може істотно допомогти у вирішенні проблеми працевлаштування або підвищення по службі».

У цьому році завдяки агенству ООН відремонтовано гуртожиток МДУ.

У гуртожитку проживають 344 студентів, 97 з яких – переселенці. У лютому нинішнього року при матеріальній підтримці Агентства в деяких приміщеннях студентського гуртожитку був завершений ремонт: оновлені спортивні кімнати, бітовки, сходові прольоти, капітально відреставрована духова кімната на першому поверсі. Також були куплені три автоматичні пральні машини, оснащені з використанням найновіших технологій. Для багатьох студентів-переселенців гуртожиток став другою домівкою в прямому сенсі цього слова: одні покинули свої рідні місця через постійні обстріли, у інших – зруйновано житло, сім'ї третіх поїхали через незгоду з політикою незаконного режиму «ДНР» і «ЛНР». Ремонт студентського гуртожитку – четвертий за рахунком проект Агентства ООН у справах біженців, реалізований в нинішньому році. Олександр Голтвенко нагадав, що недавно для міста було відремонтовано два тролейбуси, відкритий соціальний центр, оновлено відділення для онкохворих і тепер відремонтовано гуртожиток. «Це суттєва підтримка тим людям, які приїхали сюди не по своїй волі і стали вимушеними переселенцями, - розповів перший заступник міського голови. - Я в черговий раз хочу висловити подяку Агентству за ту роботу, яку ви ведете разом з муніципалітетами».

У 2016 році в рамках проекту «Підтримка Національного діалогу заради реформ, справедливості і розвитку» в Маріупольському державному університеті пройшов східноукраїнський форум «Відновлення через діалог: «Острів «Маріуполь». Його учасники обговорювали питання, пов'язані з розмінуванням території, переселенцями, гуманітарними проблемами, розвитком бізнесу та інфраструктури міста. Міський голова Маріуполя Вадим Бойченко вірить, що форум допоможе встановити прямий діалог з центральною владою, який дозволить швидше вирішити накопичені проблеми і допоможе Маріуполю розвиватися: «Я сподіваюся, після нього ми сформуємо дорожню карту конкретних дій».

Показати життя у всій його різноманітності – намагання, достойне похвали. Особливо якщо редакція перебуває у вигнанні. «Донбасс» не втратив зв'язків зі своїми кореспондентами й регулярно публікує «Заметки из прифронтового блокнота» Юрія Хоби. Дійсно, аналіз сайту підтверджує наявність публікацій за темою «виживання» людей на окупованих територіях України. Але в основному піднімаються теми стосовно ситуації на території, поведінки бойовиків, питання пропусків на територію так званої «ДНР», заробітних плат, пенсій, комунальних тощо. На тему освіти протягом досліджуваного періоду щороку публікувалось від 1 до 5 статей.

Іллічівець: новини Маріуполя пише про проблему освіти переселенців частіше і змістовніше: «Нові вузи, комфортні навчальні корпуси стимулюють наших студентів, нашу молодь пов'язувати своє майбутнє з Маріуполем. Престижні вузи в місті - це можливість для молодих маріупольців і переселенців отримати якісну освіту, а для Маріуполя - хороша перспектива», - сказав генеральний директор меткомбінату імені Ілліча Юрій Зінченко.

«До нашого міста переїхали три донецьких ЗВО: університет управління, медичний університет і юридичний інститут МВС. Тепер шість вищих навчальних закладів дають можливість і місцевим жителям, і переселенцям отримати якісну освіту. «

Новини Краматорська так само пишуть і аналізують події та проблеми міста і країни. Кореспонденти володіють інформацією про воєнні дії та добре висвітлюють актуальні для переселенців матеріали. Підняті питання стосовно освіти молодих українців, які живуть на не підконтрольній території.

«Приазовский рабочий» має постійну рубрику «АТО». І через газету (наклад майже 35 тисяч примірників, виходить тричі на тиждень) інформує читачів не тільки про події й проблеми міста, а й про ситуацію на лінії розмежування, що підійшла майже впритул до Маріуполя. Проблеми переселенців регулярно висвітлюються в новинах на електронному порталі видання. Але на даний момент місто має ряд інших подій пов'язаних з озелененням і реконструкцією, парків, садів, центру міста.

У бахмутських «Событиях» (<http://sobitiya.com.ua/>) обрали іншу тональність – сатирично-знущальну, й це теж привертає увагу читача. У рубриці «ПолітІтог» іноді зустрічаються статті про освіту. Одна з них її стосується опосередковано, адже мова переважно йде про реформу мови: «Минулий тиждень був напхана подіями. Але, напевно, найголовнішим подією для України є ухвалення в першому читанні «мовного закону». Зараз на законодавчому рівні хочуть зобов'язати всіх українців максимально широко використовувати державну мову, а саме, в роботі державних установ працівники мають розмовляти, виступати, писати, читати лише українською мовою.

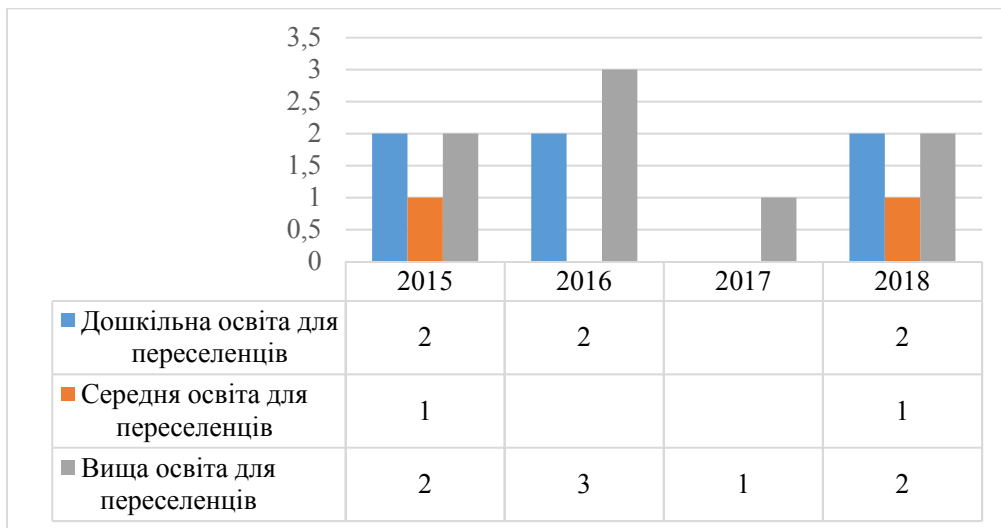

Рис. 1. Кількість публікацій в електронній газеті «Новини Краматорська» за проблематикою публікацій щодо забезпечення прав на освіту переселенців з Донбасу

Приблизно однаковим є відсоток журналістських повідомлень про проблеми дистанційного навчання жителів непідконтрольної території Донбасу (42%), так і, власне про особливості навчання переселенців з Донбасу у закладах середньої освіти Краматорська (58%).

Збільшення кількості публікацій саме про вступ до закладів вищої освіти у цьому виданні цілком зрозуміле і пояснюється загальною тенденцією до інтенсифікації інформаційної кампанії з боку освітніх центрів «Донбас-Україна» технікумів та університетів регіону. Беззаперечними лідерами згадуваності у публікаціях є освітні центри «Донбас-Україна» ПДТУ (17,2%) та МДУ (15,9%), дещо меншою є кількість публікацій про роботу ОЦ ДонДУУ та ДЮІ.

У газеті «Іллічівець місто» пишуть про відкриття та реконструювання шкіл і дитячих садків для місцевих і переселенців, відкриття молодіжних центрів, можливості людей на перекваліфікацію, так само про можливість надходження навчання у ЗВО міста, до яких приєдналися нові ЗВО медичного профілю і юридичний інститут МВС.

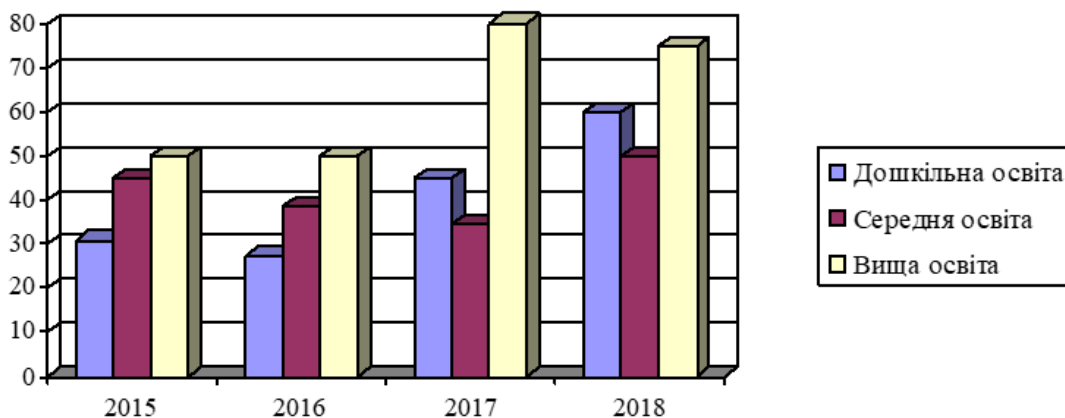

Рис. 2. Кількість публікацій у газеті «Іллічівець місто», що є дотичними до теми забезпечення прав на освіту переселенців з Донбасу.

Позитивно описуються відновлення і реконструкція дитячих садків і шкіл, які стають опорними, зі спеціальним новим обладнанням і всіма зручностями для дітей. Також не могла не порадувати всіх жителів і переселенців можливість навчатися за новими спеціальностями і отримувати гранти і стипендії та безкоштовні ваучери на освіту. У 2018 році з'явилась найбільша кількість журналістських повідомлень, що висвітлюють проблеми надання освіти внутрішньопереміщеним особам.

В електронному виданні «Приазовский рабочий» аналогічно змальовуються події Маріуполя, пов'язані з проблематикою освіти для людей з непідконтрольних територій Донбасу. Завдяки міському голові, Ринату Ахметову, Агентству ООН і багатьом іншим не малозначущими особистостям, в Маріуполі відремонтовані гуртожитки, які стали рідною домівкою для переселенців, також була проведена реконструкція шкіл і дитячих садів.

За останні два роки, уряд намагається активно надати допомогу ВПО, так як люди з непідконтрольних територій залишилися без звичних умов життя і позбавлені гідного освіти. Уже давно в хід пішло дистанційна освіта, в тому випадку, якщо людина не може покинути свій будинок. Збільшилася кількість бюджетних місць і спеціальностей, завдяки відкриттю нових університетів. Спеціальні програми допомагають абітурієнтам без проблем вступити до ЗВО, а молодіжні центри надають простір де, студент або школяр може реалізувати свої ідеї і провести своє дозвілля. Ці події в позитивному ключі описує «Приазовский рабочий».

Аналізуючи публікації сайту Donbass UA, ми отримали наступний графік:

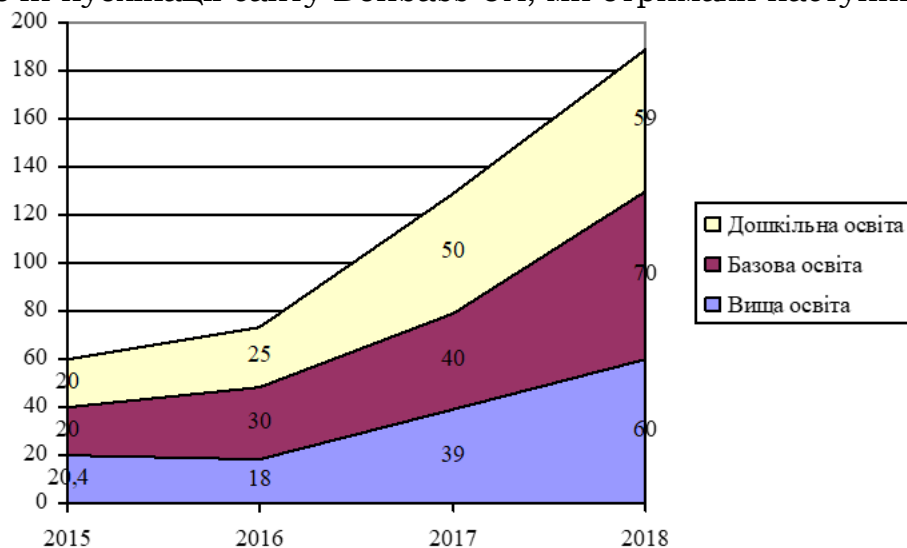

Рис. 3. Аналіз кількості публікацій на сайті Donbass UA стосовно теми роботи.

Як бачимо, починаючи з 2016 року кількість публікацій за темою реалізації прав на освіту людей, що проживають на непідконтрольній території Донбасу значно збільшилась. Цьому посприяли позитивні зміни в державній політиці щодо підтримки переселенців, зокрема, у сфері освіти та умов їх поселення у гуртожитках, підтримки у освітніх центрах під час вступних кампаній тощо.

Висновки. Таким чином, з'ясовано, що веб-портали місцевих засобів масової інформації регулярно поповнюються журналістськими повідомленнями, що є актуальними для переселенців та мешканців непідконтрольних територій Донбасу. Знайдені публікації містять безпосередні

корисні відомості інструкційного характеру для реалізації освітніх прав переселенців, але також представлені дотичні теми, що допомагають дізнатись про соціальну підтримку учнів та студентів, можливості їх розміщення, отримання стипендій тощо. Визначено ключові аспекти проблеми реалізації прав на освіту українських громадян, що опинились на тимчасово окупованих територіях Донбасу. Проаналізовано динаміку публікацій з досліджуваної теми у регіональних ЗМК, в яких прослідковується прогрес країни у вирішенні цього питання. Починаючи з 2014, коли розпочались воєнні дії, частина закладів освіти були вимушені переїхати до інших міст України для забезпечення дотримання умов власної роботи в межах вимог чинного законодавства. Викладацький склад також виїхав за межі непідконтрольних територій через неможливість дотримання стандартів якісної освіти режимами так званих «ДНР» і «ЛНР». На теперішній час держава виробила дієвий інструментарій для надання потрібної та якісної освіти переселенцям. Уряд реалізував це частково за допомогою дистанційної освіти, надання належних умов підтримки переміщеним університетам, виділення гуртожитків та створення системи шкіл, що допомагають дітям з непідконтрольної території Донбасу пройти державну підсумкову атестацію.

Список використаних джерел:

1. Ильичевец: новости Мариуполя [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://ilich.in.ua/>.
2. Донбасс: новости Донбасса [Електронний ресурс] : электронный портал. – Режим доступу до ресурсу: <http://donbass.ua/>.
3. Приазовский рабочий [Електронний ресурс]: сайт газеты. – Режим доступу до ресурсу: <http://pr.ua/>.
4. События [Електронний ресурс]: новости Бахмута. — Режим доступу до ресурсу: <http://sobitiya.com.ua/>.

Юліана Лавриш,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
м. Київ, Україна

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АВТОНОМНОГО НАВЧАННЯ БАКАЛАВРІВ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

Ключові слова: автономне навчання, взаємооцінювання, самооцінювання, рефлексія, педагогічне спостереження.

Постановка проблеми. В даний час відбувається трансформація концепції університетської освіти з теоретично- академічної на практично-прагматичну, що відповідає вимогам сучасного ринку праці до майбутніх фахівців. Ми є свідками змін не лише щодо змісту навчальних програм, але й у навчально-методичному підході до викладання дисциплін, який спрямований на розвиток вмінь автономного навчання як компонента фахової компетентності. З метою ефективного формування компетентностей

Наукове видання

**Імплементация європейських стандартів
в українські освітні дослідження**

Збірник

матеріалів III Міжнародної наукової конференції
Української асоціації дослідників освіти

21 червня 2019 року

*Здано до набору 27.05.2018 р. Підписано до друку 15.05.2019 р.
Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура. Times. Наклад 100 прим. Ум. друк. арк. 16,2 д.а.
Друк ТзОВ «Трек-ЛТД». Зам. № 128.
м.Дрогобич, вул. Данила Галицького, 1
Тел.(244) 1-08-90 druksv@gmail.com*

